№ 10 – ՓԱՍԱՆ ԵՒ ԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ 1884

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Տարեկան դինն է 10 ռուբլի։
Վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.։
Առանձին համարներով իւրաքանչիւրը 5 կոպէկ։
Խմբագրատունը բաց է ամէն օր բացի կիւրակէ եւ տօն օրերից առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետ։
Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով.— Въ редакцію газеты «Мегу Айастанu», въ Тифлисъ, или Redaction de «Meghou Haïastani», à Tiflis. (Caucase).

Խմբագրութեանս ուղղած Թէ յօդուածները եւ Թէ նամակները պէտք է պարզ գրուած լինին գրոշի ստորագրութեամբ եւ հասցէով։ Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուածները։ Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ առնում յետ ուղարկել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս մինչեւ ցպահանջ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառին 2 կոպ՝ Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով՝ Յայտարարութիւններ ընդունվում են խմբագրատանը, «Լովկաս» հիւրանոցի տակ պ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ պ. Շահվերդեանի պավիլիոնում։

ՆԵՐԿԱՑ **1884** ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

„ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ“

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐԸ

Կ՚հրատարակվի հոյն ուղղութեամբ եւ դիւրքով

Տարեկան բաժանորդագինն է 10 ռուբլի կիսամեայ 5 ռուբլի.

Թիֆլիսում առորագրվել կարելի է 1) խմբագրատանը, 2) պ. Շահվերդեանի պավիլիոնում, 3) պ. Զ. Դրիդորեանի գրատարանում, 4) պ. Ց. Շահին. եանցի ծխախոտի խանութում (Աբծրունու գալէրէում) և 5) պ. Տէր-Յովսէփեանցի ծխախոտի խանութում (Միրզոյեվի տանը, գնակաս հիւրանոցի տակը) իսկ օտարաքաղաքացիք Թող բարեհաճեն դիմել խմբագրատուն. — Въ Редакцію «МЕГУ АЙАСТАНИ»—Тифлисъ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—I) Առաջնորդողներ, II) Ներքին տեսութիւն, III) Քաղաքական IV) Բանասիրական, V) Թղթակցութիւններ, VI) Մանր լուրեր, VII) խառն լուրեր, VIII) Ֆելիէտօն, VI) Յայտարարութիւններ, X) Պատասխանիք խմբագրութեան։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

Ներքին Տեսութիւն. — Գեր. Յուսիկ վարդապետին։
Քաղաքական
Մանր լուրեր
Յայտարարութիւններ
Բանասիրական. — Սիրոյ գոհ։

ԹԻՖԼԻՍ, 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ 1884 Թ.

—

Ներկայ դարուս առաջին կիսում հայ ազգի մտաւոր և բարոյական կեանքի մէջ աղնիւ գործողներից մէկին էր և հանգուցեալ Ցարութիւն Ալամդարեանցը, որ լաւ հայագիտութեան հետ ունէր և բանաստեղծական ոգի։ Երբեմն նորա բանաստեղծութիւններից շատերն՝ ինչպիսի են՝ «Ցերկու ձեռին երկու մոմ, ինձ ընդ առաջ եկ...» «Ցամանակներն ապրելի զգացուհանս բացի», և այլք ռուսահայոց մէջ ամեն տեղ երգվում էին։ Հանգուցեալն ունի և մի ռուս-հայ վոքրիկ բայց բաւական լաւ բառգիրք, որ այժմ հազուագիւտ է և դուցէ գտանվի մի քանի դրադարանների անկիւններում։

Հանգուցեալ Ցարութիւն Ալամդարեանցը Ատրպատականի էր. նա քահանայանալից յետոյ այրեցաւ ուսնելով մի դուստր, ամուսին Ստեփանոս պատկանեանցի (այժմ նոյնպէս հանգուցեալ)։

Երբ Աշտարակեցի Ներսէս Արքեպիսկոպոսը իբրև Թիֆլիսի առաջնորդ կանգնեց Թիֆլիսի Ներսիսեան հոյակապ դպրոցը, քահանայ Ալամդարեանցն, իբրև իւր ժամանակի ուսումնական անձն հրաւիրվեցաւ նոյն դպրոցի տեսուչ և հայկաբանութեան ուսուցիչ բարձր դասարանից մէջ և վարդապետացաւ։ Հանգուցեալն իւր արժանաւորութիւններով և հաւատարմութեամբ շուտով դրաւեց Ներսէս Արքեպիսկոպոսի սէրն ու համակրութիւնն և սորա բարեկամութեամբ կապուեցաւ նորա հետ։ Հանգուցեալն իւր Թէ՛ բարեմասնութիւններով և Թէ՛ իւր արտաքին դիրքով ու վարքով ամենքի մէջ յարգանք և համակրութիւն էր յարուցանում իսկ իւր դիւանակատութեամբ, մանաւանդ հայ եկեղեցականութեան մէջ պատուաւոր տեղ ունէր իւր ժամանակ։ Ձրշմարտասէր և հանդամանաց առաջ չը խոնարհող բնաւորութիւն ունէր։ Երբ Ներսէս Արքեպիսկոպոսը ռուս-պարսկական պատերազմից յետ նըշանակվեցաւ Հանգուցեալ Նիկոլայ Պաւլովիչ կայսրից Բեսսարաբիոյ թեմական առաջնորդ, Ներսիսեան ղըպրոցը կորցնելով իւր հիմնադրին և գլխաւոր խնամատարին, ընկաւ իւր բարձրութիւնից Յովհաննէս Կարբեցի կաթողիկոսի անհոգութեամբ։ Իսկ Ցարութիւն վարդապետ Ալամդարեանցը չը նայելով Յովհաննէս Կարբեցի կաթողիկոսի յորդորանաց, խոստմանց, սպառնալեաց ու պատժին, Թողուլ Ներսիսի հետ բարեկամութիւնն ու գնալ ընդհակառակ, հաւատարիմ ճնաց իւր բարեկամին և սորա հրաւէրով 1831 Թ. գնաց Նոր-Նախիջեւանի սուրբ խաչ վանքն, ուր մի քանի տարի աշակերտներ դաստիարակելով պարապեցաւ և սպանվեցաւ, ինչպէս ասում են, վարձված աւազակների ձեռքով։

Հանգուցեալը Թողած է բազմաթիւ գրաւոր աշխատութիւններ, մեծ մասամբ բանաստեղծութիւններ, որոնց շատ աննշան մասը՝ մի քանիսը միայն տպագրած են հայ երգարանները։ իսկ մեծամասնութիւնը անտիպ ճնացած է և շատերն անշուշտ և կորստեան ու անյայտութեան մատնված։ Նոքա գրած են պարզ և ընտիր գրաբար ոճով, որովհետև այն ժամանակ աշխարհիկ լեզուն գեռևս գրական լեզու չէր համարվում և չէր գործ գնվում այլ գրութեան լեզու համարվում էր գրաբարը։ Բայց և այնպես հանգուցեալի գրութիւնը արժէք ունէին ներկայ դարուս հայ գրականութեան պատմութեան համար, իբրև հայ բանաստեղծի մտաւոր ծնունդ։

Մեծ. պ. Ց. Շահազիզեանցն, որ իբրև Ներսէս Կաթողիկոսի եղբօրորդի, սերտ բարեկամութիւն ունէր հանգուցեալ Ցարութիւն վարդապետի հետ, 1834 թուականին փետրվարի վերջերը գնալիս ս. խաչ վանքն հանդիպում է և իւր բարեկամին արդէն մի քանի օրվան սպանած է գտնում։ Այստեղ նա պատկանանց սարկաւագ Գեորգից (հանդուցեալ փեսայ) ստանում է Ցարութիւն վարդապետի գրած ոտանաւորների օրինակն, որ և մինչև ցայժմ պահպանում է ամբողջութեամբ։ Այժմ իւր բարեկամի յիշատակը յաւերժացնելու և նորա գրաւոր երկասիրութիւնը ժամանակի ծախող ժանիքներից ազատելու դիտաւորութեամբ կամենում է հրատարակել նրանց, միայն դորա համար խնդրում է ժառանգների թոյլտուութիւնը։ Մենք կը յուսանք, որ հանգուցեալի ժառանգներն, այն է այժմ նոյնպէս հանգուցեալ Տէր-Պետրոս աւագ քահանայ Պատկանեանցի մեծ. զաւակունք չեն զլանալ իրանց արժանաւոր պապի յիշատակը յաւերժացնելու համար նորա բարեկամ մեծ. պ. Ց. Շահազիզեանցի ցանկութիւնը կատարելու, սրան իրաւունք տալով հրատարակելու իւր մօտ ունեցած իւր ժամանակին նշանաւոր հայ բանաստեղծ վարդապետի երկասիրութեանց ձեռագիրը։

Տարակոյս չ՚ունինք, որ պ. Ց. Շահազիզեանցն այդ հրատարակութիւնը կը ընդարձակ և հեղինակի կեանքութեամբ, որքան ձեռնհաս կը լինի այդ մասին տեղեկութիւնք հաւաքելու։ Մենք մեր նախնիքներից աւելի հրախտագէտ պէտք է գտանվինք մեր նշանաւոր գործող անձանց կենսագրութիւնն և երկասիրութիւնքը մեր ապագայ սերնդոց աւանդելու ձգտման մէջ։

—

Մենք հաղորդեցինք, որ Թիֆլիսի մէջ տարածված ծաղիկ հիւանդութիւնն, որ արդէն բազմաթիւ զոհեր տարաւ մանաւանդ մանուկներից, առիթ տուեց կազմելու յանձնաժողով հինգ բժիշկներից և նոյնքան ֆիզիշէներից հետազօտելու համար Զուղուրիթի և հալաբար քաղաքամասները, ուր աւելի տարածութեամբ ծաղիկը հնձում է իւր զոհերը։ Յայտնի բան է այսպիսի կարգադրութեան համար, որոյ նպատակն է հիւանդութեան առաջն առնել, քաղաքը առողջապահական կանոնների պահանջներին յարմար դրութեան մէջ դնելով մենք պէտք է շնորհակալութիւն յայտնենք։ Միայն չէ կարելի այս դէպքում մի քանի նկատմունք չ՚անել։ Մեր քաղաքական կառավարութիւնը առողջապահութեան վերայ սովորաբար մտածում է այն ժամանակ, երբ մի կողմից նրան վտանգ է սպառնում երբ հետաւոր տեղերում խոլերա՝կամ չումա երևում է, որ կարող է հասնել և քաղաքս և կամ երբ նոյն իսկ քաղաքիս մէջ երևում է մի տարաժոխիկ ծանր հիւանդութիւն, ինչպիսին է այժմ ծաղիկը։ Այսպիսի դէպքերում մեծ ալմուկ են հանում յանձնաժողովներ կազմվում, ծախքեր անում և ժողովրդեան էլ առնել տալիս, կանոններ են գրվում տուգանքներ որոշվում և առնվում մինչև իսկ կանոնապանցներին բանակներ, էչ։ Ասած ա—մի մուկը մի տուն ա հրամել, մի խողը մի կախէթ ա քանաւել։ Հըմի նրանցն ա, իրանք գողութին կանեն, ըժում կուտեն, թէ Ղազարի տըղեն էլ հետներուն ա էլել։ էն վախտը ես էլ ար երէսով գեղամէչ դուս գամ. էլիդն լինձ ինչ կոսէ, բաս թքել չեն ելբախս։

— Դրուստ ես ասում, ապի, ասում էին միւս որդիքը, հըմա Ուհանէսն էլ խօմ ըրէխայ չի, էս տարրը (հասակի) տղա ա, մի տօնում նրա խաթէր մէդ գեղամէչ կանչած կանն, նրա վրա մի տօնում մի վատ խօսք լսած կանք. բայց Ուհանէսը կարնում է նրանց տըղերանցն էլ գողութինից թարգ անել տալ (ձեռք վերցնել), դու ինչ գիտես։

— Չէ, բալէք, չէ, պնդում էր Ղազար-ապէրը, դուք դեռ հլա չահիլ էք, մինը գիտէք, տասը—չէ։ Մօր գալան հետ կրտածը, ֆօքրն փչելիս դուս գալ. ըրէխութինից նրանց բանն ու փէչակը էդ ա էլել, էդ էլ կըլի, հէչվէչ (մինչև) իրանց մանվան օրը։ Նրանց ոտկոը գողութենումն ա պնդուած, իրանց ղաղար-ապէրը, հէնց էս չէն ու չհար գիւղումը էդ հարամ չներին դղար, հըրնանը կոլեց, որ գնանք էդ գող այրուձու հետ հանկալ ըլինք։ Չէ, չէ. գողութինը մեր օջախին գալս չի։ Մի դօնում մեր հրնանց բալիցը մի գլուխ սխտոր ի գողացիլ, ակայ տուն, տննում մի լաւ գիւզալ սաղալ գոմէչս գոմումը անդանակ ելած։ էն օրից էսօր թքել եմ էդ բանի վրէն. էլ մի մարթի կոտրած ասգի վրովը անկացած չեմ։ էս եչը քա, չած մարթ եմ, դեռ մինը լինձ ասած չի։ Թէ աչկիդ վրա ունք ունիս. հըմի դուռումա ես, որ Ղազարեօզանց հետ հանկալ ըլինք ու մեր ոսկի անուանը փչացնենք. չէ, որթի, չէ, նրանց գլուխը չունիմ ես, պնդում էր Ղազար-ապէրը։

— Գող են, իրանց տըմար, դէշ են, իրանց հըմար, ապի, ասում էր Յովհաննէսը, մեզանից հաց չեն ուզում, ջուր չեն ուզում, մեր ինչն ա գնում, մինչ մէզ հըմար, նրանք էլ իրանց։

— Էդա, որ հըսկանում չես, էշ, ասում էր Ղազար-ապէրը, էդա իմ ցաւը, որ գէշ ու գող են, հըմա իրանց հնար ա—մի մուկը մի տուն ա հրամել, մի խողը մի կախէթ ա քանաւել։ Հըմի նրանցն ա, իրանք գողութին կանեն, ըժում կուտեն, թէ Ղազարի տըղեն էլ հետներուն ա էլել։ էն վախտը ես էլ ար երէսով գեղամէչ դուս գամ. էլիդն լինձ ինչ կոսէ, բաս թքել չեն ելբախս։

— Դրուստ ես ասում, ապի, ասում էին միւս որդիքը, հըմա Ուհանէսն էլ խօմ ըրէխայ չի, էս տարրը (հասակի) տղա ա, մի տօնում նրա խաթէր մէդ գեղամէչ կանչած կանն, նրա վրա մի տօնում մի վատ խօսք լսած կանք. բայց Ուհանէսը կարնում է նրանց տըղերանցն էլ գողութինից թարգ անել տալ (ձեռք վերցնել), դու ինչ գիտես։

— Չէ, բալէք, չէ, պնդում էր Ղազար-ապէրը, դուք դեռ հլա չահիլ էք, մինը գիտէք, տասը—չէ։ Մօր գալան հետ կրտածը, ֆօքրն փչելիս դուս գալ. ըրէխութինից նրանց բանն ու փէչակը էդ ա էլել, էդ էլ կըլի, հէչվէչ (մինչև) իրանց մանվան օրը։ Նրանց ոտկոը գողութենումն ա պնդուած, իրանց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻՐՈՅ ԶՈՀ

—

ՆՈՒԷՐ

(Մեծ. պ. Առաքել Եսայիի Եսայեանցին).

—

Սէրը կեանք է և մահ,
Սէրը որբան է և դաժան։

Վ. Հիւգօ.

ԳԼՈՒԽ Ա.

Գարուն էր։ Սարեր, ձորեր, արտեր՝ վաղուց արդէն ազատվել էին ձմեռան ապիտակ վերմակի—ձիւնի տակից։ Ամեն սարերից, ամեն ձորերից, կարկաչելով, հոսում էին առատ վտակներ, որոնց եզերքը զարդարում էին երիվներանգ ծաղիկներ, գրաւելով մարդոց ուշքն ու միտքը իրանց եդեմական անոյշ բուրմունքով։ Շ. գիւղը հնադարեան ամրոցի նման, ծփում էր կանաչազարդ արտերի, այգիների մէջ։ Պտղատու ծառերը նոր ծաղկել էին, և նրանց ոսկեգոյն ծաղիկները ամենից վառ երևում էին, որ հանդէպ նոր էր հնկել, ելբէհ դուն չիմանուց լաւ կը դիտենաս, արվարածը դուն ես, ձամ հետս ուզում համկալ ըլինք։

Յովհաննէսը իւր ծրագիրները վաղուց էր պատրաստել Սաքինց հետ սար գընալու, որ իւր Նազլուին չուտ-չուտ կարողանայ տեսնել, բայց չէր հաւատում, որ իւր ծրագիրները իրականութիւն ըստանան, սակայն այդ արդեօք չէզաւ Ներսին յայտնելու իւր կարծիքը։

— Սաքինց հետ, որ գնանք լաւ կը լի, ապի, ասաց նա, չինքի նրանց վարվարածը լաւ տղա ա ու լաւ էլ ընդերսովին դիտէ։

— Որ Ղարադէօզանք նրանց հետ համկալ են էլէլ, ըժում (չհաոց) մեզ կըլի, չուտով վրայ բերից Ղազար-ապէրը։

— Դհալաւ չի, պատասխանեց Յովհաննէսը, իսօմ երկու իրիք անուորից համկալութին չի ըլիլ, պէտք է մի քանի տուռց էլա (գոնէ) ըլինք, որ հարևանութին անենք, չէ։

— Ի՞նչ ես ասում, որթի, ասաց Ղազար-ապէրը, էհնց էս չէն ու չհար գիւղումը էդ հարամ չներին դղար, հըրնանը կոլեց, որ գնանք էդ գող այրուձու հետ համկալ ըլինք։ Չէ, չէ. գողութինը մեր օջախին գալս չի։ Մի դօնում մեր հրնանց բալիցը մի գլուխ սխտոր ի գողացիլ, ակայ տուն, տննում մի լաւ գիւզալ սաղալ գոմէչս գոմումը անդանակ ելած։ էն օրից էսօր թքել եմ էդ բանի վրէն. էլ մի մարթի կոտրած ասգի վրովը անկացած չեմ։ էս եչը քա, չած մարթ եմ, դեռ մինը լինձ ասած չի։ Թէ աչկիդ վրա ունք ունիս. հըմի դուռումա ես, որ Ղազարեօզանց հետ համկալ ըլինք ու մեր ոսկի անուանը փչացնենք. չէ, որթի, չէ, նրանց գլուխը չունիմ ես, պնդում էր Ղազար-ապէրը։

— Գող են, իրանց տըմար, դէշ են, իրանց հըմար, ապի, ասում էր Յովհաննէսը, մեզանից հաց չեն ուզում, ջուր չեն ուզում, մեր ինչն ա գնում, մինչ մէզ հըմար, նրանք էլ իրանց։

— Էդա, որ հըսկանում չես, էշ, ասում էր Ղազար-ապէրը, էդա իմ ցաւը, որ գէշ ու գող են, հըմա իրանց հնար

ԴԱՎԱԺԱՄՈՒՏՅՈՒՆ ԴԱՎԱԺԱԳԱՆ

Ամերիկահայ Մեծ Եղեռնի հարցերով զբաղվող միակ պարբերականը

Տարեկան բաժանորդագին՝ 3 դոլար

Հասցե՝ 108 Lexington Ave., New York, N. Y.

Ամերիկահայ գրականության մեջ առաջին անգամ հրատարակվում է ամբողջական վեպ, որ նվիրված է Մեծ Եղեռնին։ Հեղինակը՝ Վահան Տեր-Հարությունյանը, ծանոթ է ընթերցողին իր «Ոսկի Ճամբան» վեպով։

Նոր վեպը կոչվում է

ՄԱՀՎԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Ամերիկահայ կյանքի պատկերներ

Գինը 1 դոլար 50 սենթ

Պատվերները ուղարկել հետևյալ հասցեով՝

Vahan Tert-Haroutunian
108 Lexington Ave.
New York, N. Y.

Ամերիկահայ գրականության մեջ առաջին անգամ հրատարակվում է ամբողջական վեպ, որ նվիրված է Մեծ Եղեռնին։ Հեղինակը՝ Վահան Տեր-Հարությունյանը, ծանոթ է ընթերցողին իր «Ոսկի Ճամբան» վեպով։

Նոր վեպը կոչվում է

ՄԱՀՎԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Ամերիկահայ կյանքի պատկերներ

Գինը 1 դոլար 50 սենթ

Պատվերները ուղարկել հետևյալ հասցեով՝

Vahan Tert-Haroutunian
108 Lexington Ave.
New York, N. Y.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀՈԳԵՎՈՐ.

*) «Մուրճ, Zwölf Jahre deutscher Bismarck, Zwölf Jahre deutscher Polemik gegen Bismarck's Staatssocialismus» հոդվածներից հրատարակված առանձին հրատարակությունը։

*) «Մուրճ» պարբերական հրատարակությունը 1881։

Ցաւագին լուր տարածուեց երէկուընէ Հայկական Հարցի Ընկերութեան մէջ։ Ընկերութեան անդամներէն մէկը՝ Տիար Ստեփան Ստեփանեան, որ տասնհինգ տարիէ ի վեր կը գտնուի Ամերիկա, ուր եկած էր իր ընտանիքը տեսնելու համար, ուր ալ յանկարծ մեռաւ։ Ստեփանեան ծնած էր Կարին, ուր ալ ունէր իր ընտանիքը։ Ան ուսումնասիրած էր Պոլսոյ Ռոբերտեան Քոլէճը, ուր ստացած էր բարձրագոյն կրթութիւն։ Ան ունէր նաեւ գրական ընդունակութիւններ։ Ան գրած է «Ազգ» օրաթերթին մէջ եւ ուրիշ պարբերականներու մէջ։ Ան հրատարակած է «Ամերիկեան Հայ Տարեցոյց» մը։ Ան ունէր նաեւ ուրիշ գրական ձեռնարկներ, որոնք մնացած են անաւարտ

Ապրանքը ապահովածէ եղել մեծ մասամբ։

***

Օդէսայից հեռագիրը հաղորդում է, որ օգոստոսին հնագիտական ժողովին կը մասնակցեն օտարազգի գիտնականք —փարիզից Լէժէն է Պրագայից Կօլլարը։

***

Պ. *** հաղորդում է. — փետրվարի 2-ին տեղոյս Գիւղատնտեսական ընկերութեան ունեցաւ մի նիստ, որ նուիրած էր օղի քաշելու ակցիզի ներկայ պայմաններին։ Ներկայ էին շատ անդամներ և մի քանի կողմնակի անձինք։ Նախ և առաջ քննուեցաւ թէ արդիօք, որքան մեր գինիները պէտք ունին խառնուելու ալկահոլի հետ, որ նրանք դիմացկանութիւն ստանան և հեռու երկիրները տանուելիս—չը փչանան։ Ապա քննուեցան այն միջոցները՝ որ ներկայ ակցիզի պայմաններից կրում են մեր այգետէրերը, մանաւանդ գիւղացիք, որոնք փոքրիկ գործարաններում են օղի քաշում, ուստի և առաջինը, համեմատաբար աւելի շատ են ակցիզ տալիս, երկրորդ աւելի շատ անյարմարութիւններ և նեղ դրութիւններ են կրում։ Բացի մի երկու ակցիզի պաշտօնատարներից, մնացեալ ամենքն էլ ընդունում էին, որ ակցիզի ներկայ դիրքը շատ միջակար է ժողովուրդին և միայն մեծ գործարանատէրերին ու չարչիներին է հարստացնում։ Առաջուց ընտրված մի յանձնաժողովի անդամներ, թէև յայտնեցին իրենց առանձին-առանձին կարծիքները՝ թէ ինչպէս պէտք է բարեփոխվին ակցիզի ներկայ կանոնները՝ բայց ժողովը իւր վճիռը այս մասին դեռ չը տուեց, ժամանակի ուշ լինելու պատճառաւ և այդ բանը յետաձգվեցաւ մինչև յետագայ նիստը։

Չարմանալի և անհասկանալի է մեզ համար ժողովրդի համար նշանակութիւն ունեցող այսպիսի մի կարևոր խնդրի մասին հայ մամլոյ կողմից լռութիւնը։ Գաւառական թղթակիցները կարևոր տեղեկութիւններ ու նիւթեր հաղորդելով մեծապէս կարող էին նպաստել խնդրի պարզվելուն և նրա խելացի վճռվելուն։

***

Մօտերումս լոյս տեսաւ Թուլաբանութիւն Թուլքերէն լեզուով, բազմաթիւ խնդիրներով, մանկղպաման դպրոցների աշակերտաց համար, հրատարակութիւն «Քէշկուլ» լրագրի. գինն է 50 կոպէկ, վաճառվում է պ. Շահվերդեանի լրագրական գործակալութիւնում։

***

Մ.-Ղ.ԱՐԱՔԻԼԻՍՑ մեզ հաղորդում են.—Մեր հարևան մալականների մէջ սաստիկ տիրում էր ծաղիկը և շատ զոհեր տանում։ Բացի այդ, ինչպէս ասում են. կայ և բզուռուզ Նիկիտում, որ բաւական մեծ զոհեր է տանում։

***

«Нов. Обозр.» հաղորդում է, որ կովկասեան կառավարութեան միջնորդութեամբ սէրութիւնը մտադիր է, օրէնդրական ճանապարհով, էջմիածնին պատկանել կալուածքներում ևս մտցնել այն վերանորոգութիւնքն, որոնք մըտցրած են արդէն Ռուսաստանում։

Յայտնի է, որ 1836-ին խմբագրուած «Պոլօժէնիայի» մի յօդուածի զօրութեամբ վանքապատկան բազմաթիւ գիւղերից հինգը միմիայն առժամանակ թողից սէրութիւնը վանքի ձեռքին, այնպէս որ, այդ գիւղերի բնակիչները իրանց տուրքերը, փոխանակ դանձարանին, վճարում են վանքին։ Հանգուցեալ կաթուղիկոսների ժամանակ քանի-քանիցս անգամ հարց է զարթել այդ գիւղերը վանքից յետ առնելու, բայց Հայրապետների միջնորդութեամբ մինչ օրս հարցի իրագործումը յետաձգված էր։ Այժմ սէրութիւնը մտադիր է այդ մասին դրամական փոխարկութիւն անել վանքին։

«Մեղուի» առաջիկայ № №-ներից մէկում մենք կը խօսենք այդ առթիւ։

***

ՄԵՒ—ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԻՑ գրում են.—Պատերազմի տարին, մեր գիւղացիներից մի քանիսը, բնակարաններ էին տուել ձրի տէրութեան, մինչ որ պատերազմը կը վերջանար։ Այժմ, որպէս հաւաստում են, այդ մի քանի մարդկանց տէրութիւնը վարձատրել է մի-մի ոսկեայ մեդալով։ Այս բնակարան նուիրելու սկզբնապատճառը եղել է, որպէս լսեցինք, պ. Ղազար Աղաբաբեանը։

***

Նոյն տեղից գրում են.—Անցեալ օրը Սարմատաախի հայոց գիւղում, գիւղացիներից ոմանց մէջ կռիւ բացուելով կռուարարներից մէկը սաստիկ վիրաւորվում է և երեք օրից յետոյ հոգին աւանդում։ Քննութիւն է նշանակված։

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ.
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

«Ա Ղ Բ Ե Ր Ք

Լոյս տեսաւ № 2 (փետրուար) և ուղարկուեց բոլոր բաժանորդներին։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.
№ 2.

Տաճատուրովը. Գ. Շահվերդեան—Ընկուզենի. Ա. Մեհրաբեան.—Սառնամանիք (բանաստեղծութիւն). Ղ. Աղայեանց.—Գիշերապահ Մկօի երազը. Կ. Մելիք-Շահնազար.—Գեղջուկ (բանաստեղծութիւն) Վաչագան.—Պարոյր Հայկազն (շարունակութիւն) Րաֆֆի.—Կաչաղակների կռիւը աղուէսների հետ, Պրօֆ. Բօդդանով.—Թարգմ. Ց. Սահփանեան։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ.

Էլէքտրականութիւն I. Ն. Ե.—Վէնդանիներ, բոյսեր և հանքեր (բնագիտական ընդհանուր ըստ պ. Բէրի) II Գ. Մ.։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼԲ.

Անբախտ խալիֆայ. Մելիք։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Հանելուկներ. (4 հատ).—Բնբռանները (6 հատ)։—2) Ցայտաբարութիւններ։ № 1-ի հանելուկի բացատրութիւնը։

Բաժանորդագրութիւնը շարունակվում է։

«ԱՐԾԻՒ ՏԵՍԱԻ

Շ ի ր վ ա ն զ ա դ է

«ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ»

և

«ՀՐԴԵՀ ՆԱԽԹԱԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ»

Ա Ր Ժ Է Ք 50 Կ.

կարելի է ստանալ կենդրոնական դրամագծառանոցում և հրատարակչի մօտ Կատօլիկէսկայա փողոց «Ատուածածարեան և ընկ.» առևտրական տան պահեստի կանոթոցում։

Աբէլ Ապրէսեանց.

«ՄԱՆԿԱՒԱՐԺԱՆՈՑ»

Ամսագիրը կհրատարակվի 1884 թ. յունվարից գլխաւորապէս մանկավարժական ուղղութեամբ, ամսական տետրը 2 երկու թերթից, տարին 10 տետր։ Տարեկան գինը երեք մանէթ։

Հրատիրվում են մտածող, դպրոցանուէր հայ ուսուցիչներ աշակցելու Մանկավարժանոցին բաժանորդագրութեամբ, և աշխատակցութեամբ։ Մինչև յունվար ստորագրվողներին յունվարի մեկին կուղարկվին դպրոցական պրօգրամմներ։ Ստորագրվողներն յատկապէս պիտի դիմեն Էչմիադզին Редакція Манкаваржаноцъ.

Խմբագրող-հրատարակող՝
Խորէն Ծ. վարդ. Սոխփանէ.

«ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ»

«Վարժարանի» խմբագրութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել հայ-հայ հասարակութեանը, որ ներկայ փետրվար ամսից կը շարունակուի «Վ ր ժ ա ր ա ն» ամսաթերթի հրատարակութիւնը և լոյս կը տեսնի նորա № 3, նոյն ուղղութեամբ և դիրքով և նոյն աշխատակիցների օգնութեամբ. ուստի հրաւիրում է ցանկացողներին բաժանորդ գրուելու դիմել Թիֆլիս խմբագրութեան քարտուղար պ. Գ. Շահրուզադեանին հետևեալ հասցէով.—Въ Тифлисъ Въ Редакцію журнала „ВАРЖАРАНЪ" Абас-Абатская площадь, домъ № 8 Секретарю редакціи Григорію Шахъ-Будагянцу. կամ депо лампъ Цатурова.

Տարեկան բաժանորդագինն է ՀԻՆԳ ռուբլի կանխիկ։

Յանձնութիւն.— «Վարժարանի» հոկտեմբեր, նոյեմբեր, դեկտեմբեր և յունվար ամիսների լոյս տեսած համարների փոխարէն խմբագրութիւնը խոստանում է տալ իւր բաժանորդներին կամ մի ընթերցանութեան նոր գիրք, կամ նոյն ամիսների չափին համապատասխան մի համար յունիս ամսին։

Խմբագիր—Հրատարակիչ. Ն. ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ.

„ՔԷՂԿՈՒԻ"

Թուրքերէն լրագիրը հրատարակվում է Թիֆլիսում շաբաթը մի անգամ։ Տարեկան գինն է 4 ռ., կիսամեայն 2 ռ. 50 կոպ., Թիֆլիսում ստորագրվել կարելի է պ. Շահվերդովը գործակալութեանում։ Օտարաքաղաքացիք իրանց պահանջը պէտք է ողղեն պ. Ի. Ռ. Ռեցոլդինի, Միխայլովսկի փողոց, տուն № 81։ Խմբագրատունը գտանվում է Միխայլովսկի փողոցում Ֆերտի տանը № 16, Մ. Կենդենլենսկու բնակարանում։

Մի երիտասարդ Գետրովսկի Ակադեմիայում ուսումն աւարտած որոնում է մասնաւոր Դ Ա Ս Ե Ր, կամ մի այլ պարապմունք։— Հասցէն՝ Редакція «Агбюръ». Іосифу Теръ-Мосесянцъ.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Շ ի ր վ ա ն զ ա դ է

«ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԻՑ»

և

«ՀՐԴԵՀ ՆԱԽԹԱԳՈՐԾԱՐԱՆՈՒՄ»

Ա Ր Ժ Է Ք 50 Կ.

կարելի է ստանալ կենդրոնական դրամագծառանոցում և հրատարակչի մօտ Կատօլիկէսկայա փողոց «Ատուածածարեան և ընկ.» առևտրական տան պահեստի կանոթոցում։

Աբէլ Ապրէսեանց.

«ՄԱՆԿԱՒԱՐԺԱՆՈՑ»

Ամսագիրը հրատարակվի 1884 թ. յունվարից գլխաւորապէս մանկավարժական ուղղութեամբ, ամսական տետրը 2 երկու թերթից, տարին 10 տետր։ Տարեկան գինը երեք մանէթ։

Հրատիրվում են մտածող, դպրոցանուէր հայ ուսուցիչներ աշակցելու Մանկավարժանոցին բաժանորդագրութեամբ, և աշխատակցութեամբ։ Մինչև յունվար ստորագրվողներին յունվարի մեկին կուղարկվին դպրոցական պրօգրամմներ։ Ստորագրվողներն յատկապէս պիտի դիմեն Էչմիադզին Редакція Манкаваржаноцъ.

Խմբագրող-հրատարակող՝
Խորէն Ծ. վարդ. Սոխփանէ.

АМЕРИКАНСКАЯ АТЛАНТИЧЕСКАЯ ПАРОХОДНАЯ КОМПАНІЯ

ОДЕССКАГО ПРОПАГАНДИСТСКАГО ВЕРХНЯГО ТРЕХЪ ГИЛЬДІЙ ТОРГОВАГО ДОМА.

Мы открыли фотографію!

Принимаемъ къ исполненію заказы на художественныя работы, начиная отъ самыхъ маленькихъ, кончая самыми большими, какъ-то: портреты, виды, группы, копіи съ фотографій, увеличенія и уменьшенія, и проч. Работы наши будутъ исполняться по послѣднимъ усовершенствованіямъ фотографическаго искусства, и мы надѣемся, что наши работы будутъ удовлетворительны.

Фотографія наша открыта ежедневно отъ 10 часовъ утра до 4 часовъ пополудни. Воскресенье и праздничные дни отъ 9 часовъ утра до 3 часовъ пополудни.

СЪ 1-ГО ЯНВАРЯ 1884 ГОДА

ВЪ ТИФЛИСѢ ИЗДАТСЯ

НОВАЯ ЕЖЕДНЕВНАЯ (350 НУМЕРОВЪ ВЪ ГОДЪ) ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ"

подъ редакціею А. В. СТЕПАНОВА (бывш. редакторъ „Юридическаго Обозрѣнія").

Объемъ газеты—печатный листъ средняго формата; программа—общая всѣмъ литературно-политическимъ ежедневнымъ изданіямъ.

Подписная цѣна съ пересылкою и доставкою: на годъ 10 руб.; на 6 мѣс.—6 р.; на 3 мѣс.—3 р. 50 к.; на 1 мѣс.—1 р. 50 к

Подписка (городская и иногородская) и объявленія (по 5 коп. за строку петита) принимаются въ Тифлисѣ исключительно въ Газетномъ Агентствѣ В. Шавердова; въ С.-Петербургѣ-жѣ и Москвѣ—въ книжныхъ магазинахъ «Новаго Времени».

Временное (до 15-го декабря) помещеніе редакціи: Давидовская ул. Кананова, квартира редактора.

За газетой обезпечено постоянное сотрудничество: кн. К. А. Бебутова, Вс. М. Гаршина, П. А. Измайлова, С. Н. Кривенко, Н. Я. Николадзе, П. А. Опочинина, А. Н. Плещеева. И. Ф. Тхоржевскаго, Гл. И. Успенскаго. Н. А. Шаврова.

ВЪ КАНЦЕЛЯРІИ ВОЕННАГО ГУБЕРНАТОРА КАРССКОЙ ОБЛАСТИ

ОТКРЫТАПОДПИСКА НА ГАЗЕТУ

„КАРСЪ"

НА 1884 ГОДЪ.

Газетъ „КАРСЪ" въ 1884 года бугетъ издаваться совершенно на тѣхъ-же основаніяхъ какъ и въ прошломъ году, по той-же программѣ и подъ тою-же редакціею.

Условія подписки: съ доставкою и пересылкою въ годъ *три рубля*, за четыре мѣсяца *одинъ рубль* Подписка принимается *въ Канцеляріи Военаго Губернатора*, куда адресуютъ свои требованія и иногородные.

Отъ Редакціи. Казета „КАРСЪ" имѣтъ ближайшею цѣлью всестороннее изученіе новоприобрѣтенной Области и распространеніе въ обществѣ вѣрныхъ и точныхъ свѣдѣній, какъ о нынѣшнемъ ея состояніи, такъ и о мѣропріятіяхъ, направленныхъ къ ея развитію и благоустройству. Цѣль эта можетъ быть достигнута въ той мѣрѣ, въ какой лица, имѣющія по своему положенію возможность собирать свѣдѣнія по тѣмъ или другимъ вопросамъ, касающимся Области, ея населенія и расположенныхъ въ ея предѣлахъ частей войскъ, выразятъ свое сочувствіе газѣтѣ и пожелаютъ оказать ея редакціи просвѣщенное свое содѣйствіе сообщеніемъ имѣющихся въ ихъ рукахъ свѣдѣній и матеріаловъ; поэтому мы просимъ этихъ лицъ не отказать намъ въ своемъ участіи и пополнить приведеніемъ въ порядокъ и сообщеніемъ редакціи находящихся у нихъ материаловъ; самая разработка этихъ матеріаловъ можетъ быть сдѣлана и въ редакціи, а потому литературные недостатки ихъ ни малѣйшимъ образомъ не должны стѣснять авторовъ ожидаемыхъ сообщеній.

ՄՕՍԿՈՒԱՅՈՒՄ

Շուտով կը հրատարակուի

ՐԱՖՖԻ

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

Վ Հ Պ Ը։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՊԷ և ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՑՍ ԿՐ ՏԵՍՆԻ

Գնդապ ԱՀԲՈՎՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.

Երրորդ տպագրութեամբ.

ДОЗВОЛЕННО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ, 8-го Февраля 1884 г. Типографъ. М. Рот. и К-о. На Гол. проспектѣ Домъ № 41.

Տպարան Մ. Ռոտինեանց և ընկ.